

Received: 19/03/2024

Accepted: 31/05/2024

Evaluating Citizen Satisfaction with Urban Furniture

Leyla Jalali

M.A., Geography and urban planning, Mahshahr Branch, Islamic Azad University, Mahshahr, Iran.

Parto Azimi¹

M.A., Deputy of Education at Shahid Darvishi Boys' School, Department of Education District 4 Ahvaz, Iran

Somayeh Ebrahim Pour

M.A., Deputy of Executive at Meraj Girly School, Department of Education District 4 Ahvaz, Iran

Pegah Makvandi

M.A., Secretary of Marjan Mohseni Girly School, Department of Education District 4 Ahvaz, Iran

Abstract

Urban furniture is one of the most important symbols in shaping the city's landscape, which will lead to the diversity, uniqueness, and aesthetic appeal of the city. The city is a great work of art and people spend most of their time there, so the arrangement of space is closely related to the urban furniture and the creation of other facilities and equipment. Therefore, considering the importance of the topic, the purpose of this study is to evaluate citizen satisfaction with urban furniture using six selected indices (safety and durability, variety of shape, visual beauty, location, variety of color, and compatibility with local culture) in district 4 of Ahvaz metropolitan area. The research method is practical and based on a survey-evaluation approach with a focus on questionnaires. The statistical population of the study is the citizens of the selected research area, and a sample of 380 people was considered based on the Cochran formula. The study's findings, based on the calculation of the one-sample t-test, show that the average satisfaction of citizens in the studied area regarding urban furniture is 3.46, which is at the medium level. Additionally, based on the results of the Kruskal-Wallis test, the level of significance of the selected indices is 0.285 and greater than the confidence level of 0.05. Therefore, it can be concluded that there is a difference of opinion among the statistical groups in the studied area.

Keywords: Citizens, Urban Furniture, Cityscape, District 4, Ahvaz Metropolitan Area

1. Corresponding Author: partoazimi1505@gmail.com

نشریه علمی اندیشه‌های نو در علوم جغرافیایی، دوره ۲، شماره ۴، تابستان ۱۴۰۳، صفحات: ۴۱-۶۴
شاپا: ۱۴۷۳-۲۹۸۱

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۳/۰۳/۱۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۲۹

ارزیابی میزان رضایتمندی شهروندان با تاکید بر مبلمان شهری

لیلا جلالی

کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد ماهشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، ماهشهر، ایران

پرتوعظیمی

کارشناسی ارشد، معاون آموزشی آموزشگاه پسرانه شهید درویشی، اداره آموزش و پرورش ناحیه ۴ اهواز، ایران

سمیه ابراهیم پور

کارشناسی ارشد، معاون اجرایی آموزشگاه دخترانه معراج، اداره آموزش و پرورش ناحیه ۴ اهواز، ایران

پگاه مکوندی

کارشناسی ارشد، دبیر آموزشگاه دخترانه مرجان محسنی، اداره آموزش و پرورش ناحیه ۴ اهواز، ایران

چکیده

مبلمان شهری یکی از نمادهای بسیار مهم در شکل‌گیری منظر شهر است که تنوع، بداعت و خوش منظری شهر را در پی خواهد داشت. شهر یک اثر هنری بزرگ است و مردم بیشترین وقت خود را در آن سپری می‌کنند بنابراین چیدمان فضا به طبع مبلمان‌ها در آن و ایجاد سایر امکانات و تجهیزات دیگر از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. از این رو با توجه به اهمیت موضوع، هدف از این پژوهش ارزیابی میزان رضایتمندی شهروندان از مبلمان شهری با استفاده شش شاخص انتخابی (ایمنی و دوام، تنوع‌شکل، زیبایی بصری، موقعیت قرارگیری، تنوع رنگ و تناسب با فرهنگ محلی) در ناحیه ۴ منطقه یک کلان‌شهر اهواز است. روش پژوهش از نظرهدف، کاربردی و از نظر روش‌شناسی درگروه پیمایشی- ارزیابی با تاکید بر پرسشنامه جای می‌گیرد. جامعه‌ی آماری تحقیق شهروندان محدوده انتخابی پژوهش و نمونه آماری ۳۸۰ نفر با توجه به فرمول کوکران در نظر گرفته شده است. یافته‌های پژوهش براساس محاسبه آزمون تی تک نمونه‌ای، نشان می‌دهد میانگین رضایت شهروندان محدوده مورد مطالعه از نظر وضعیت مبلمان شهری برابر ۳/۴۶ بوده که در حد متوسط قرار دارد. همچنین براساس نتایج آزمون کروسکالی والیس، میزان سطح معنی‌داری شاخص‌های انتخابی برابر ۰/۲۸۵ و بیشتر از مقدار سطح اطمینان $P < 0/05$ است. در نتیجه، باید گفت بین گروه‌های آماری در محدوده مورد مطالعه اختلاف نظر وجود دارد. کلمات کلیدی: شهروندان، مبلمان شهری، منظرشهر، ناحیه چهارشهری، منطقه ۱ کلان شهر اهواز

مقدمه

مبلمان شهری بخشی از سیمای شهری را تشکیل می‌دهد که همواره زیبایی، هماهنگی و تناسب آن موجب چشم‌نوازی محیط شهری شده و در کنار عوامل دیگر، محیطی دلپذیر و فضای مناسب جهت زندگی شهری را فراهم می‌سازد؛ علاوه بر مولفه زیبایی بصری هدف اصلی استفاده از مبلمان شهری در فضاهای عمومی کارکردهای خاص آن در محیط می‌باشد. متأسفانه در که با فعالیت آن‌ها توأم می‌باشد و پویایی زندگی را به نمایش می‌گذارد (مرتضوی، ۱۳۹۰: ۱۵) فضاهای عمومی، فضاهایی دهه‌های اخیر به دلیل بی‌اهمیت شمردن مبحث مبلمان شهری، در اکثر فضاهای شهری ایران، تنها به جنبه کارکردی آن توجه شده است و هیچ‌گونه تمهیدات خاصی برای زیبایی بصری و کیفیت آن در محیط شهری در نظر گرفته نشده است (شیخ‌الاسلامی و طاهریان، ۱۳۹۶: ۲). فضاهای شهری، فضاهایی هستند که با حضور و حرکت شهروندان حیات و قوام می‌یابند، حضوری هستند چند منظوره و در دسترس عموم که هم از قلمروهای اجتماعی و مرزبندی شده خانواده‌ها و افراد متمایزند و هم میانجی آنها محسوب می‌شوند. اصولاً این فضاها را در صورتی عمومی تلقی می‌کنند که تأمین و مدیریت آنها بر عهده مسئولان دولتی باشد، با مردم به صورت یک کل واحد ارتباط برقرار کنند، مردم آزادانه و به راحتی با آنها دسترسی داشته باشند و یکایک اعضای جامعه بتوانند از آنها بهره‌برند و یا مشترکاً از آنها استفاده کنند (مدنی پور، ۱۳۷۹: ۲۷). فضاهای شهری همگانی، در فضای میان بناها و ساختمان‌های کوچک و بزرگ اعم از مسکونی و تجاری و مختلط، و بناهای خدماتی و فرهنگی، نقش عنصر مکمل شهری را در زندگی شهری شهروندان در بیرون از محل سکونت و فعالیت کاری ایفا می‌کنند. این فضاها و اجزای آن، جریان حرکت، سکون، آرامش و فراغت و اضطراب را هم در شهر تنظیم می‌کنند و در واقع روح شهر هستند. کف‌سازی و مبلمان شهری که از مهمترین عناصر بصری و ادراکی فضاهای شهری برای شهروندان هستند، مجموعه‌ی عناصری را تشکیل می‌دهند که ارتباط زنده و پویای بین شهروندان را در فضاهای شهری سازمان می‌دهند و رابطه‌ی بین آنها نشانگر همانا جریان حیات و روح زنده یک شهر است هنر طراحان شهری در این عرصه تنها ارایه طرح‌های متفاوت و متعدد و متکثر برای این عناصر نیست، بلکه پیشاپیش درک صحیح و روشن تمامی این عناصر با فرهنگ و زیست بوم جماعات انسانی در منطقه شهری است که میباید این عناصر در آن جای گیرند. به این ترتیب جنس مصالحی که برای این دسته از عناصر شهری که همگانیترین سیمای شهر را در رابطه‌ی زنده و پویا بین شهروندان می‌سازد و مانایی و ماندگاری آن در این فضاها را موجب میشوند، دارای بیشترین اهمیت است (حسنی میانرودی و فلاحی، ۱۳۹۷: ۵). گرچه توجه به نقش و ارتقاء وضعیت فضاهای عمومی شهری از بدو پیدایش شهرها و به‌ویژه در طول بیش از یک سده گذشته همواره وجود داشته اما نگاه صاحب‌نظران به این موضوع از روندی یکنواخت و ثابت برخوردار نبوده و در دوران گوناگون متفاوت بوده است. نقش مبلمان شهری در خدمت‌رسانی به شهروندان هر شهر بر کسی پوشیده نیست. اما مسئولین امر و دست‌اندرکاران امور شهری معتقدند که گذشته از امر خدمات‌رسانی، حفظ هویت و زیبایی سیمای شهری نیز از اولویت‌های بالایی برخوردار است. امروزه هجوم بی‌رویه و حساب‌نشده جمعیت از روستاها و شهرهای کوچکتر به شهرهای بزرگ و به ویژه کلان‌شهرها و در نتیجه نیاز بیشتر به خدمات شهری مناسب، باعث به وجود آمدن سیمایی نامناسب و اغتشاش درهویت و کالبد شهر می‌شود که نقش مدیران شهری را در ساماندهی این مورد دوچندان کرده است. مبلمان شهری علاوه بر ایجاد کردن فضایی آرام و دلپذیر میتواند بر زیبایی و چشم‌نواز بودن محیط شهری بیفزاید. مبلمان در فضای شهری باید بر اساس سلسله‌مراتب

نیازهای انسانی باشد. اگر مهمترین نیازهای انسان را عامل بقا، امنیت در شهر و احساس تعلق خاطر بدانیم، مبلمان شهری باید به این نیازهای انسانی پاسخ دهد (تاجفر و همکاران، ۱۳۹۹: ۳). بنابراین با توجه به موارد مطرح شده یک سوال و یک فرضیه اصلی در این پژوهش مطرح شده است.

- میزان رضایت مندی شهروندان از مبلمان شهری در منطقه مورد مطالعه چگونه است؟
- به نظر می‌رسد میزان رضایت مندی شهروندان از مبلمان شهری در منطقه مورد مطالعه نامناسب/ضعیف است.

پیشینه تحقیق

سلاماتیان (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی تحلیلی تاثیر گرافیک محیطی بر ارتقاء بصری فضای شهری (مطالعه موردی المان‌های نوروز شهر مشهد پرداخته است. یافته‌های حاصل از این پژوهش آن است که، بر اساس داده‌های آماری و تحلیل و بررسی برخی از المان‌های نوروز سال ۱۳۹۲ شهر مشهد؛ این آثار توانسته اند هم در پیشبرد حوزه‌های فرهنگی و اجتماعی و نیز ارتقاء بصری شهر و بالا بردن ذائقه بصری مخاطبان، به میزان زیادی تاثیر گذار باشند. از طرفی دیگر این المان‌ها، در مقایسه با سال‌های قبل و بعد خود در مشهد و سایر شهرهای کشور دارای هویت، زیبایی و کیفیت بصری بالاتری بوده است، به حدی که شهروندان و زائرین، شور و استقبال بیشتری به این المان‌ها نشان داده اند.

شاهی محمدی و همکاران (۱۴۰۰) در مقاله‌ای با عنوان ارزیابی منظر خیابان‌های شهری با تاکید بر مبلمان شهری در خیابان چهارباغ اصفهان پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که با در نظر گرفتن شاخص‌هایی چون: مکان یابی صحیح، هماهنگی بیشتر با بافت سنتی و تاریخی، همه شمولی، رنگ، راحتی، ارگونومی، عملکرد مناسب و ... می‌توان به منظر پایدار و مناسب در این محور دست یافت.

آزادخانی و طهماسبی کیا (۱۳۹۵) در مقاله‌ای با عنوان بررسی نقش و عملکرد مبلمان شهری در ارتقاء کیفیت محیط شهری و رضایتمندی شهروندان در منطقه ۴ شهرداری کرمانشاه پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان داد که از نظر ساکنان این منطقه مبلمان شهری در بهبود کیفیت محیط و رضایتمندی شهروندان تأثیر دارد. مبلمان شهری منطقه ۴ کرمانشاه از زیبایی و تناسب مطلوبی و جانمایی صحیح برخوردار نیستند. همچنین، بین عدم رعایت اصول استانداردهای مبلمان شهری و به وجود آمدن ساختار ناموزون شهری و کاهش کیفیت محیط شهری همبستگی بالایی یافت شد.

حمیدی (۱۳۹۳) در مقاله‌ای با عنوان تاثیر زیبایی بصری مبلمان شهری در رفتار استفاده کنندگان به دسته بندی مبلمان شهری به دو دسته ثابت و متحرک و بررسی کارکردهای ویژه هر یک، به تحلیل آن در فضاهای شهری پرداخته و در نتیجه با در نظر گرفتن هماهنگی بین دو مولفه کارکرد و زیبایی بصری در طراحی مبلمان شهری به بررسی نقاط مثبت و منفی طراحی در رفتار شهروندان می‌پردازیم.

رونی و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله‌ای به تأثیر المان‌های شهری بر زیباسازی و ارتقای کیفیت بصری فضاهای عمومی شهری پرداخته‌اند. بی شک ورود هنر و به ویژه مجسمه‌ها و المانهای شهری به عرصه فضاهای شهری، یکی از مناسب ترین راه حلها، جهت زیباسازی فضاهایی جهت تمرکز و تعامل شهروندان در شهرها می باشد. در این پژوهش از بین مباحث متنوع

موجود در خصوص ارتباط هنرهای تجسمی با شهر، به موضوع تأثیر المانهای شهری بر زیباسازی و ارتقای کیفیت بصری فضاهای عمومی شهری پرداخته شده است.

محمدی (۱۳۹۲) در مقاله‌ای با عنوان ساماندهی سیما و منظر خیابانهای شهری در خیابان شهید مدرس، کرمانشاه پرداخته اند. نتایج حاکی از آن که ساماندهی سیما و منظر خیابانهای شهری به عنوان مهمترین فضای شهری علاوه بر اینکه حفاظتی است برای جسم انسان، کانونی برای افکار و خاطرات او می باشد. نظم روانی، مادی و بصری مناظر شهری می تواند احساس تعلق و هویت را در شهروندان ایجاد نموده و افزایش حضور پذیری را در شهر فراهم سازد و ضمن به دست آوردن دیاگرام مفهومی از ساماندهی سیما و منظر، با استفاده از الگوی تحلیل SWOT به ارایه طرح ساماندهی در قالب سیاستها و راهبرد های اجرایی با استفاده از فرصت های موجود در جهت رفع ضعفها و کاهش آسیبها، در راستای ارتقاء کیفیت منظر شهری خیابان شهید مدرس پرداخته شده است.

سنایی (۱۳۹۲) در مقاله ای با عنوان بررسی تأثیر مبلمان شهری بر کارکرد زیباشناختی شهری در شهر کلاردشت پرداخته است. با توجه به نتایج به دست آمده در زمینه نقاط قوت و ضعف این جزاء از طریق کلیه مطالعات انجام شده، راه کارهایی جهت ایجاد شرایط مناسب برای شهروندان، کمک به حفظ آسایش و رفاه آنها، ارتقای کیفیت فضاهای عمومی شهر، دستیابی به شرایط مناسب و بهینه در زمینه ی اجزاء و مبلمان شهری و در نهایت ایجاد شهری زیبا و کارآمد ارائه شود. با توجه به بررسی های تحقیق این نتیجه حاصل شد که چیدمان، مصالح و مدیریت مبلمان شهری در کلاردشت در سال های اخیر، روند منسجمی نداشته و همین امر موجب برخی مشکلات در سیما و منظر شهر گردیده و نارضایتی شهروندان را به دنبال داشته است.

بائو و همکاران (۲۰۲۲) در مقاله ای با عنوان طراحی مبلمان خیابانی: پروتکلی برای ارتقای کیفیت زندگی در فضاهای شهری در فضاهای شهری تونس پرداخته اند. نتایج پژوهش ادغام مبلمان خیابانی را به چالش جدیدی برای طراحان شهری تبدیل کرده است. تا از روشها و تکنیکهای جدید برای ترکیب عملکرد و زیبایی شناسی در طراحی خود استفاده کنند. چیدمان مبلمان خیابانی باید به راحتی در دسترس و کاربردی باشد و افراد را به استفاده مشروع و مکرر از آن جذب کند، به کاربران خود شادی بخشد. طبقه بندی مبلمان خیابانی برای درک و اجتناب از خطراتی که ممکن است در حین انجام فعالیت های زندگی وجود داشته باشد، مهم است. باید به کاربران فضای عمومی کمک کند تا احساس امنیت کنند. در نتیجه، مبلمان خیابانی به گونه ای شکل گیرد که جامعه خود را راضی کند و کیفیت زندگی آن را در آنجا ارتقا دهد.

گراییک و همکاران (۲۰۲۲) در مقاله ای با عنوان زیبایی شناسختی مبلمان شهری در فضاهای عمومی در شهر پوزنان لهستان پرداخته اند. نتایج این پژوهش نشان می دهد کمبود سطل های زباله و نیمکت در این شهر محسوس است. همچنین باتوجه

به ویژگی فشرده بودن شهر و کم بودن فضاهای عمومی فرصتی برای اوقات فراغت کوتاه شهروندان ایجاد و فضای شهری را غیر جذاب تر می کند.

بولدوک^۱ (۲۰۱۲) در مقاله‌ای با عنوان تحلیلی بر استفاده از مبلمان شهری در تبلیغات شهری از نظر آموزش زیبایی شناسی بصری و طراحی شهری در شهر استانبول ترکیه پرداخته است. نتایج پژوهش نشان می دهد شهرداری استانبول اپلیکیشن جدیدی را در زمینه تبلیغات خودرو طراحی کرده است. آنها در یک نظرسنجی اینترنتی رنگ اتوبوس های شهری را با رای مردم ساکن در شهر به نظرسنجی گذاشته اند. بر اساس نتیجه نظرسنجی، رنگ خودروهای حمل و نقل عمومی استانبول بنفش تعیین گردید. به همین دلیل، اپلیکیشن های تبلیغاتی طراحی شده بر روی وسایل حمل و نقل عمومی، نه تنها با طراحی، بلکه با رنگ آنها نیز در شهر ارتباط دارند. در این پژوهش ارتباط بین مبلمان شهری با تبلیغات از نظر ویژگی ها، الزامات و نیازهای فرهنگی-اجتماعی شهروندان در نظر گرفته می شوند و از انطباق زیست محیطی آنها محافظت می شود. و تا جایی پیش می رود که در انتخابات شوراهای شهر رنگ بنفش انتخاب عموم مردم را منعکس می کند و بر میزان درک در خیابانها تأثیر می گذارد.

مبانی نظری

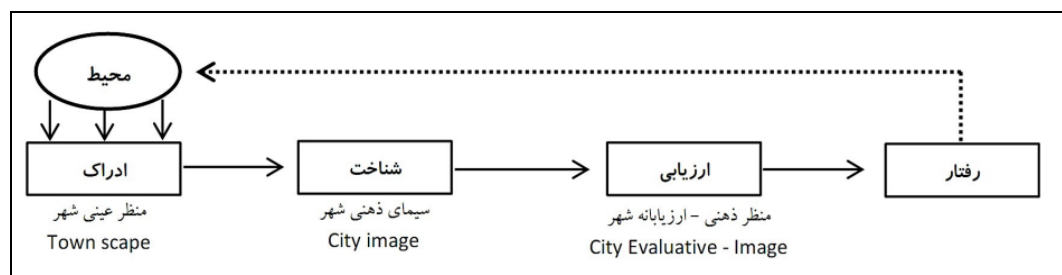
منظر شهری^۲

منظر شهر به عنوان مجموعه‌ای از عناصر طبیعی و مصنوع اعم از کالبد و فضاهای شهر، انسانها، رفتارها، فعالیت‌های آنها و... به عنوان نخستین جلوه از شهر، آینه تمام‌نمای ویژگی‌های تاریخی، فرهنگی، اقتصادی و طبیعی شهر قلمداد می‌کنند (پاکزاد، ۱۳۸۵: ۲۹). درکل می‌توان منظر شهری را به عنوان مقوله‌ای مطرح در کیفیت و مطلوبیت شهرها دانست که واقعیتی عینی بوده و حاصل مشاهده و درک مظاهر گوناگون و ملموس شهر اعم از بناها، فضاها، فعالیت‌ها، صداها، بوم‌ها و هنگام مواجهه شهروند با پدیده شهر (در مقیاس‌های مختلف، اعم از دیدن شهر از دوردست یا هنگام قرار گرفتن در شهر و یا حتی هنگام استقرار در بناها) است در درک پدیده منظر شهری تمام حواس انسان فعال هستند. منظر شهری صرفاً دربردارنده نمای ساختمانها و عناصر قابل رویت نیست، بلکه صداها، بوم‌ها، انواع عناصر طبیعی و مصنوع، خواه ثابت و خواه متحرک را دربر گرفته و در کل شامل تمام آن چیزهایی است که توسط حواس انسان، هنگام حضور در شهر قابل درک است و تمام این عوامل با هم در کیفیت منظر شهری موثر هستند به عنوان مثال وجود ساختمان‌هایی با نماهای با کیفیت در حالی که در فضاهای شهر با انواع آشفتگی‌های رفتاری و فعالیتی مواجه هستیم، نمی‌تواند موجب منظر شهری مطلوبی برای شهر باشد. منظر شهر در مقیاس‌ها و سطوح مختلف قابل رویت و درک است. درهرکدام از این سطوح عناصر متفاوت و خاصی در تشکیل منظر شهری موثر هستند. به عنوان نتیجه‌ای از تاثیر متقابل عوامل شکل

1-Bulduk

2-Urban Landscape

دهنده شهر و جامعه شهری در زمینه‌های گوناگون فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و طبیعی، به عنوان جلوه‌ای از شهر که همواره در برابر شهروندان قرار دارد در روحیات و رفتارهای آنان در محیط شهری و کیفیت زندگی آنان تاثیر قابل ملاحظه‌ای بر جای می‌گذارد. (آتشین بار، ۱۳۸۸: ۱۲).

شکل ۱- جایگاه سیما و منظر شهری در تعامل انسان و محیط

مآخذ: طبیبیان و موسوی، ۱۳۹۵: ۲۵۲

زیبایی‌شناسی در منظر شهری^۱

نیاز به زیبایی جزء ناشناخته‌ترین نیازها می‌باشد، مازلو معتقد است که این نیاز در بعضی افراد وجود دارد. اینگونه افراد با دیدن زشتی، بیمار می‌شوند و با قرار گرفتن در محیطی زیبا، بهبود می‌یابند. این حالت تقریباً به طور عام در کودکان سالم دیده می‌شود. در تعریف این نیاز سه موضوع ارزش، لذت و تعجب مهم است. نکته‌ای که باید در مبحث زیبایی‌شناسی مورد توجه قرار بگیرد تنوع طلبی است. انسان از یکنواختی محیط، احساس رکود و افسردگی می‌نماید. اگرچه محیط او زیباترین منظره یا اثر هنری باشد. چنانکه نگهبانان آثار هنری که مأموریت نگهداری دائمی از آنها را دارند، از تماشای آن آثار لذتی نمی‌برند (پاکزاد، ۱۳۸۵: ۳۸).

عوامل تاثیرگذار بر زیبایی شهر

به دنبال مسائل مطرح شده در زمینه شهر زیبا و زیبایی شهر و همچنین اهمیت شهروندان و تعریف این زیبایی از دید آنها می‌توان به عوامل زیر در خصوص ایجاد و شکل‌گیری یک شهر زیبا که از مهمترین عوامل آن می‌تواند شکل‌گیری خاطره باشد اشاره کرد:

فرم شهر یا محیط: انسان همواره در ارتباط با محیط اطراف خود است. انسان در برخورد با محیط شهری با انبوهی از اطلاعات در زمینه‌های مختلف روبه‌رو است و می‌تواند اطلاعات را برداشت، اندازه‌گیری، توضیح و شمارش کند. این اطلاعات معرف مشخصات واقعی شهر و واقعیت‌های موجود در محیط می‌باشند. فضای شهری به مثابه حوزه رویدادهایی است که حاوی اطلاعات مختلف می‌باشد و این اطلاعات مربوط به واقعیت‌های موجود در محیط است. تمامی این اطلاعات در مجموع به فرم شهر معروفند. منظور از فرم شهر در اینجا کلیه عناصر محیطی است که انسان به

1-Aesthetics in the Urban Landscape

2-Maslow

طور بالقوه می تواند در ارتباط با آن قرار بگیرد. بنابراین کلیه اطلاعات واقعی در محیط شهر فرم شهرنامه می شود. عناصر تشکیل دهنده فرم شهر می تواند مادی یا غیر مادی باشند. به همین خاطر کلیه جنبه های عملکردی، اقتصادی، اجتماعی، ارتباطی و کالبدی یک محیط یا شهر را شامل می گردد (توسلی، ۱۳۸۲: ۲۳).

هویت بصری: این نوع از هویت ارزش های زیبا شناختی در شهر و کیفیت فضایی و امکان ادراک و موقعیت و جهت یابی را شامل می شود. اگر فردی در شهر وارد کنیم و او بعد از دیدن بخش های مختلف شهر، بتواند به خوبی شهر را توصیف کند و دیگرام شهر در ذهن او باقی بماند این شهر نمایانگر شهری با هویت بصری خواهد بود.

مبلمان شهری^۱

در تعریف مبلمان شهری دو موضوع باید در نظر گرفت؛ اول اینکه مبلمان شهری در فضاهای باز شهری مکان یابی می شوند و عموم مردم از آن استفاده می کنند. دوم اینکه وجود آنها در فضای شهری به بعضی از نیازهای شهروندان پاسخ می دهد. آرنولد ویتک یکی از نظریه پردازان برجسته شهرسازی مبلمان شهری را به گروه مبلمان کارکردی و مبلمان تزئینی تقسیم می کند. عناصری مانند: چراغ روشنایی معابر- چراغ راهنمایی- سطل زباله - ایستگاه اتوبوس- اتاقک تلفن عمومی- گارد ریل ها و صندوق پست از عناصر تشکیل دهنده مبلمان کارکردی و درخت های تزئینی- گلدان ها- برج ساعت- آب نما- پرچم و مجسمه ها از عناصر تشکیل دهنده مبلمان تزئینی شهر به شمار می آیند. در حقیقت این عناصر به زیبایی طلبی ساکنین پاسخ می دهد و صحنه شهر را زیبا می کنند. این عناصر تاکید بر زیبایی شهر دارند. باید توجه کنیم که حذف مبلمان شهری از اندام شهر باعث ناکارآمدی عملکرد سامانه شهری و عدم رضایت مندی ساکنین شهر می شود. در واقع مبلمان شهری حکم روح برای کالبد شهر را دارد تا جایی که بعضی از شهرهای مهم دنیا بواسطه مبلمان خاص شهریشان قابل شناخت و متمایز از شهرهای دیگرند (مرتضایی، ۱۳۸۱: ۸۱).

مبلمان کلیه خدماتی که باعث زیبایی- طراوت- شادابی محیط و آسایش و رفاه شهروندان یک شهر که شامل فضای سبزه ها- پارک ها- امکانات تفریحی و رفاهی که در نقاط مختلف شهر ایجاد می گردد تا هم به فضای شهری زیبایی و طراوت ببخشد و هم شهروندان بتوانند به راحتی به آنها دسترسی داشته باشند و از آنها استفاده نمایند مبلمان شهری می گویند (زنجانی، ۱۳۸۵: ۶۸).

بعد زیبایی بصری مبلمان شهری

مبلمان شهری که جهت رفع نیاز شهروندان، طراحی و اجرا گردیده است بخش مهمی از محیط زیست ما را تشکیل می دهد. این مجموعه در محیطی قرار گرفته است که در تعامل مستقیم یا غیرمستقیم با سایر امکانات شهری با کاربردهای متفاوت می باشد. در همین اساس ایجاد سازگاری و هماهنگی بصری بین اجزا مبلمان شهری با سایر المانهای شهری جهت تشدید و تکمیل زیبایی فضای شهری امری اجتناب ناپذیر است؛ چنانچه این امر از چشم مسؤلان و بالاخص

¹-Urban Furniture

طراحان مخفی بماند، با آشفته‌گی بصری شدیدی در سیمای شهر مواجه خواهیم شد. برای هرچه بهتر کردن هماهنگی میان مبلمان شهری، بهترین راه حل، تلفیق چند عنصر شهری با یکدیگر است و سعی در هرچه بهتر کردن هماهنگی میان این عناصر با هم و با محیط اطراف که به این طریق از آلودگی بصری و اغتشاشات بصری تا حد امکان کاسته ایم، اما باید توجه داشت که مفهوم خلق جذابیت تنها به رعایت هماهنگی ظاهری بین تجهیزات شهری خلاصه نمی‌شود، بلکه محصولات مبلمان شهری، خود به تنهایی نیز می‌بایست به ویژگی‌هایی که ایجاد کننده لذت بصری باشد مزین شوند. القای زیبایی می‌تواند با استفاده از اصول زیبایی شناخت جهانی (مانند به کارگیری تناسبات طلایی انجام پذیرفته و یا بر اساس معیارهای منطقه ای و قومی (مانند مبحث روانشناسی رنگ) صورت گیرد. در طراحی مبلمان شهری می‌بایست از طرح‌های نو و جدید استفاده کرد. نکته‌ای که لازم است بدان توجه شود این است که معیارهای زیبایی ثابت نیستند؛ این معیارها بنا به گروه‌های فرهنگی، جنسی و سنی متفاوت قابل تغییر بوده و به گونه‌های متفاوتی تعبیر و تفسیر می‌شوند. بنابراین تأمین دید زیبایی شناسانه جامع شهری کاری بسیار دشوار است و حضور تیم‌های قوی و پرتجربه، متشکل از متخصصان گوناگون را می‌طلبد. (نقدی، ۱۳۹۰: ۳۵).

شهروندان و مبلمان شهری

نکته‌ی مهم در طراحی محیط‌های شهری و زیباسازی آنها، جابه‌جایی عناصر مبلمان شهری و درک تمامی شرایط حسی - روانی افراد مختلفی است که در آن فضا حضور می‌یابند. برآورده ساختن نیاز انبوهی از مردم که از یک محیط، برداشت‌های متفاوتی دارند، شهر را به موجودی زنده و پویا تبدیل می‌کند و طراحی از مقیاس کلان تا خرد، که همانا طراحی مبلمان شهری و مکان‌یابی آنها در سطح شهر است، بسیار پیچیده و مهم است. از این رو توجه نکردن به نیاز شهروندان و از همه مهم‌تر فرهنگ آنها، و پاسخگو نبودن به نیازشان و فقدان آموزش فرهنگ استفاده از این عناصر، باعث تخریب‌گرایی در یک شهر می‌شود و در حقیقت در مقوله‌ی مبلمان شهری طراحان و مسئولان شهری را با محدودیت - های زیادی مواجه می‌سازد. به ویژه در برخی از مناطق که دارای جمعیت مهاجر نشین هستند و هیچ تعلق خاطری نسبت به فضای شهری پیرامون خود و همچنین سایر مناطق شهری ندارند، این امر نه تنها موجب تخریب عناصر مبلمان شهری و بلا استفاده کردن آنها می‌شود، بلکه تأثیر منفی در دید شهروندان، مخصوصاً کودکان دارد و شاید دیگران را نیز به این امر تشویق کند. با توجه به هزینه‌های زیاد طراحی، نصب و نگهداری هر یک از اجزای مبلمان شهری باید طراحان و مسئولان شهری، مبلمان شهری را طوری انتخاب کنند، که علاوه بر دوام، استحکام، ایمنی و طرح مناسب بتوانند از زیبایی نیز برخوردار باشند. ولی با توجه به مشکل تخریب‌گرایی، شاید نتوانند در انتخاب برخی از مواد و مصالح مبلمان شهری، زیبایی آنها را کاملاً تأمین کنند. و همین امر، در نازیبایی عناصر و تجهیزات شهری مؤثر است و آشفته‌گی محیط‌های شهری را در پی دارد (خدابخشی، ۱۳۸۷: ۶۷).

نقش مبلمان شهری در هویت و سیمای شهری

مقوله‌ی مبلمان شهری و نقش آن در شهر از هر منظری در خور اهمیت و شایان بررسی است؛ یا به تعبیری می توان گفت نقش مبلمان شهری را از زوایای مختلفی می توان مورد کنکاش قرار داد. با آنچه در چکیده ی مقاله آمده است، نقش مبلمان شهری از دیدگاه های زیر مورد بررسی و کالبد شکافی قرار گرفته است، گرچه باید اذعان داشت ممکن است این بررسی جامع و کامل نبوده و می تواند به صورت گسترده تر در قالب عناوین دیگری نیز مطرح شود:

- نقش مبلمان شهری، سیمای شهر و نیاز شهروندان.
- مبلمان شهری، معلولان، جانبازان و سالمندان.
- نقش نمادها و نشانه ها در مبلمان شهری.
- رابطه ی مبلمان شهری و آرامش ذهنی و سلامت روانی.
- تأثیر اقلیم مصالح، رنگ و ویژگی های هنری در مبلمان شهری (امینزاده، ۱۳۸۹: ۲۳).

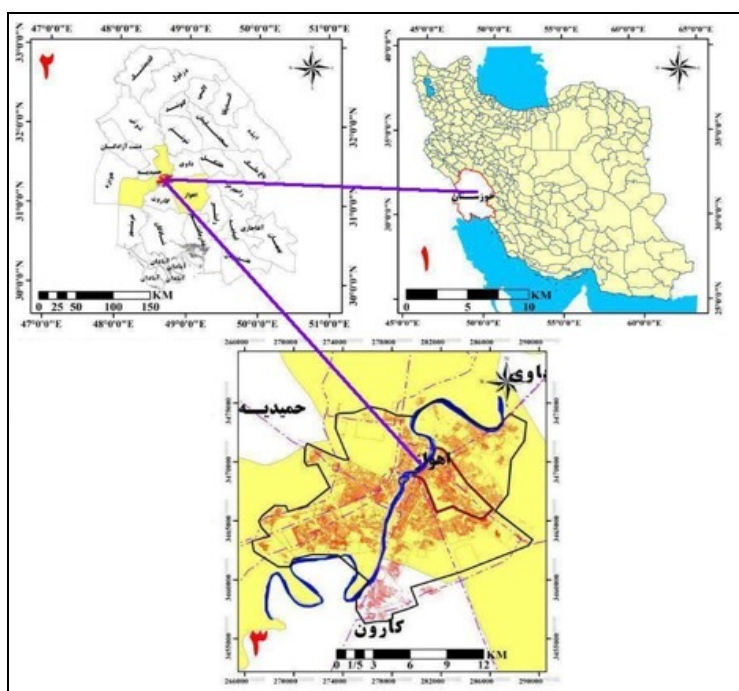
روش شناسی تحقیق

پژوهش حاضر بعنوان یک مطالعه کاربردی بر مبنای شیوه توصیفی -تحلیلی به انجام رسیده است. برای گردآوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات از دو مرحله استفاده شده است. مرحله اول گردآوری اطلاعات و داده های مورد نیاز با استفاده از مطالعات و اسناد کتابخانه ای معتبر و استفاده از اسناد، نقشه ها، آمار و سایر مدارک موجود در سازمان ها و نهاد های مرتبط همچون سازمان مدیریت و برنامه ریزی، شهرداری منطقه ۱ و جمع آوری اطلاعات بصورت میدانی بوسیله ی حضور در محل و تهیه و تنظیم پرسشنامه توسط پژوهشگر و عکس برداری از محل و استخراج جدول، نمودار و نقشه از اطلاعات میدانی بوده است. مرحله دوم استفاده از پرسشنامه که توسط پژوهشگر تدوین شده و در آن پرسش هایی درمورد وضع موجود عناصر مبلمان شهری و میزان رضایت مندی شهروندان به کار برده شده است. برای سنجش روایی ابزار تحقیق از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. ضریب آلفای کرونباخ در شاخص های مورد سنجش (بیش از ۰/۷) روایی ابزار تحقیق مورد پذیرش است. جامعه آماری این پژوهش محدوده منطقه ۱ شهرداری اهواز، ناحیه ۴ که دارای جمعیت ۳۹۴۹۸ نفر می باشد. در این تحقیق، وضعیت مبلمان خیابانی بررسی گردید. با توجه به وسعت محله مورد بررسی و نبود اطلاعات و داده های ثانوی، برای امکان پذیری جمع آوری داده های کافی و مناسب از بخش های مختلف ناحیه، از ترکیب روش های نمونه گیری مکانی از نوع مساحتی یا سطحی (یا قطعه ای) و تصادفی ساده استفاده شد. جامعه آماری (برای تکمیل پرسشنامه)، به طور تصادفی از میان شهروندانی که در ساعات مختلف روز از این محدوده گذر می کنند طوری انتخاب شد که سهم مساوی برای زنان و مردان رعایت شود و تا حد ممکن طول محدوده مورد مطالعه پوشش داده شود. تنی چند از کارشناسان شهری شاغل در شهرداری منطقه ۱ شهرداری اهواز که تعداد آنها با احتساب عملیات آماری به تقریباً ۲۵ درصد حجم نمونه اختصاص داده می شود نیز در پاسخ به سوالات پرسشنامه شرکت داده شده اند. در مورد حجم نمونه با توجه به فرمول کوکران ۳۸۰ پرسشنامه تکمیل گردید. لازم به ذکر است در مورد انتخاب شهروندان، از روش نمونه گیری در دسترس استفاده شده است. در نهایت تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده از منابع اسنادی و کار میدانی (پرسشنامه) به وسیله نرم افزار SPSS استفاده شده است.

معرفی محدوده مورد مطالعه

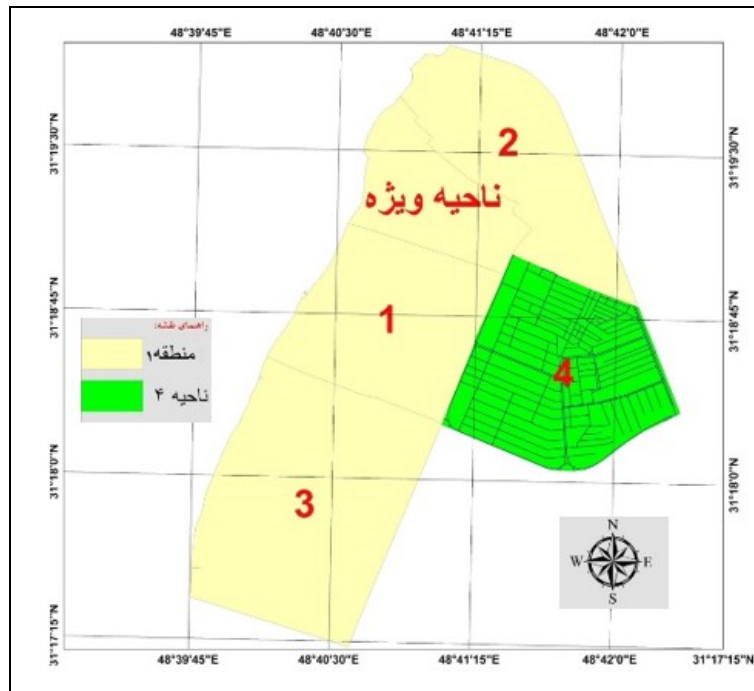
منطقه یک شهرداری اکنون به ۵ ناحیه خدمات شهری تقسیم شده است (نواحی یک تا چهار و ناحیه ویژه) و تعداد ۱۶ محله در محدوده خدماتی منطقه یک کلان شهر اهواز قرار دارد. جمعیت این منطقه در آخرین سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ با ۱۳۷۸۳۸ نفر و مساحت ۱۲۷۷ هکتار برآورد شده است (شکل ۲) (فیروزی و زبیدی، ۸۰: ۱۴۰۲). ناحیه ۴ منطقه یک شهرداری اهواز در قسمت شرق این منطقه قرار گرفته است (شکل ۳) و دارای ۴ محله با عنوان آزادشهر، زیبا شهر، کوی فاطمیه (یوسفی) و آریا شهر است (شکل ۴).

جمعیت ساکن در ناحیه ۴ حدود ۳۹۴۹۸ نفر می باشد. بیشترین جمعیت در محله زیباشهر (۱۱۷۵۶ نفر) و کمترین جمعیت در محله پادادشهر (۹۷۵۴ نفر) می باشد. بیشترین مساحت نیز اختصاص به کوی فاطمیان (یوسفی) با ۷۵ هکتار و کمترین مساحت محله /آزاد شهر با ۳۱ هکتار است. از لحاظ تراکم محله پادادشهر با تراکم ۱۳۱ نفر کمترین و محله آزاد شهر با ۲۱۹ نفر دارای بیشترین تراکم را دارد (حمیدی و همکاران، ۱۳۹۷). همچنین کاربری های متعددی در این ناحیه شهری از جمله مسکونی، تجاری، آموزشی، مذهبی، بهداشتی درمانی، اداری، ورزشی و... وجود دارد. نقشه کاربری اراضی ناحیه ۴ و تصاویر برخی از این کاربری ها در اشکال ۵ و ۶ نیز نشان داده شده است.

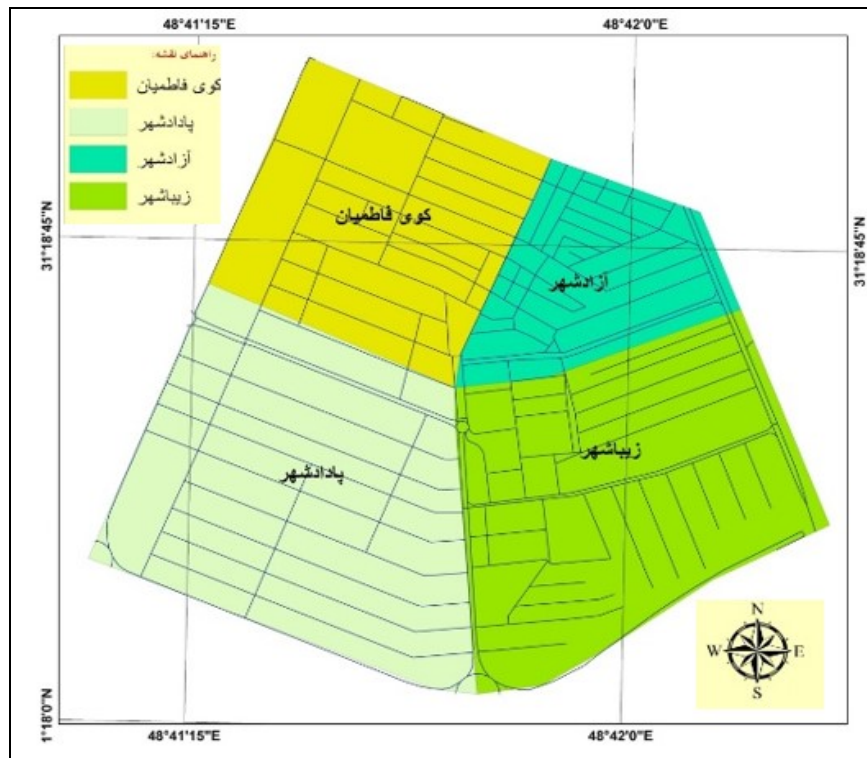

شکل ۲- موقعیت جغرافیایی شهر اهواز

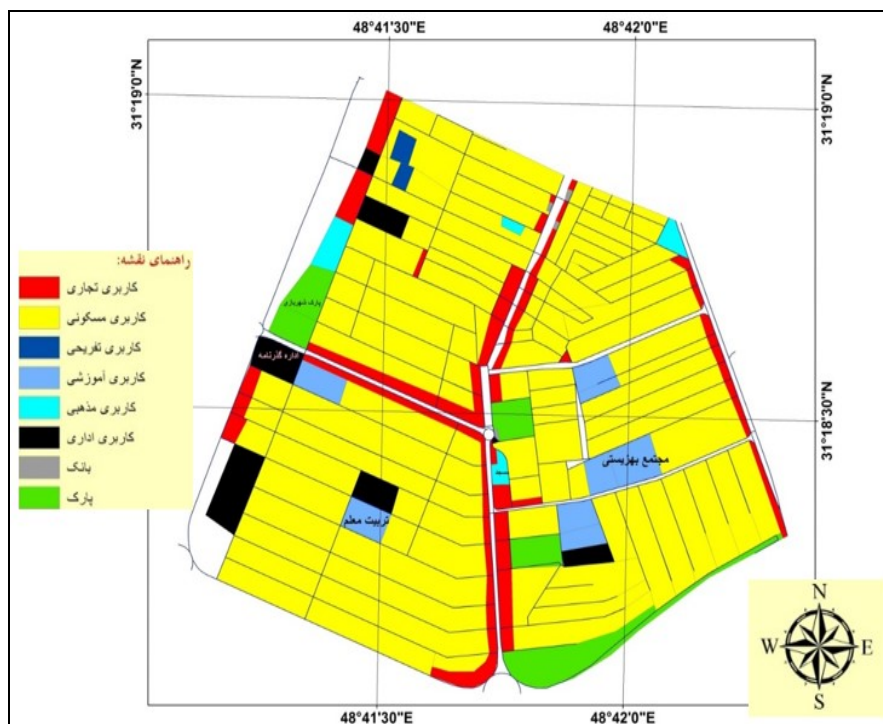
مآخذ: نویسندگان، ۱۴۰۰

شکل ۳- موقعیت ناحیه چهار در نواحی ۵ گانه منطقه یک کلان شهر اهواز
 مأخذ: نویسندگان، ۱۴۰۰

شکل ۴- موقعیت محلات ناحیه ۴ از منطقه ۱ کلان شهر اهواز
 مأخذ: نویسندگان، ۱۴۰۰

شکل ۵- نقشه کاربری اراضی ناحیه ۴ منطقه یک کلان شهر اهواز

مآخذ: نویسندگان، ۱۴۰۰

شکل ۶- تصاویر برخی کاربری های شهری در ناحیه ۴ منطقه یک کلان شهر اهواز

مآخذ: نویسندگان، ۱۴۰۰

بحث و یافته‌ها

برای بررسی وضعیت مبلمان شهری ناحیه ۴ از منطقه یک کلان‌شهر اهواز، از ابعاد مختلف از جمله: تنوع در شکل، تناسب با نیاز کاربران و تناسب با محیط و فرهنگ محلی مورد بررسی قرار گرفت. سپس براساس وضعیت فعلی و سنجش توانمندی‌ها و محدودیتها، راهبردهای لازم در این زمینه ارائه گردید. در این زمینه اقدام به طراحی و توزیع پرسشنامه میان جامعه آماری تحقیق پرداخته شد. پرسشنامه تحقیق نیز شامل سوالات متنوعی در زمینه مسائل مبلمان ساختمان، طراحی مبلمان داخلی و بیرونی و ... بوده است. داده‌های مندرج شده از این پرسشنامه نیز بصورت داده‌های کمی تنظیم گردید. از اینرو یکی از اساسی‌ترین بخش تحقیق، مطالعه ویژگی‌ها و خصوصیات جامعه آماری است. زیرا جامعه آماری به عنوان مهمترین منبع اطلاعاتی می‌باشند، که در بطن شهر زندگی می‌کنند و سیر تحولات ساختاری و معماری بافت و کالبدی شهر را درک کرده و کمبودها و توانمندی‌های آن را می‌شناسند. بدین ترتیب در خصوصیات جامعه آماری تجزیه و تحلیل شد تا صحت اطلاعات بررسی شود. و دیگر داده‌های گردآوری شده بطور طبقه بندی شده براساس تکنیکهای جدول آماری توصیفی، آزمون T تک نمونه‌ای، تجزیه و تحلیل شده‌اند.

یافته‌های توصیفی

در جدول ۱، اطاعات توصیفی شرکت کنندگان آورده شده است. از بین افراد مورد پرسش ۶۷ درصد (۲۵۷ نفر) جنسیت مرد و ۳۲ درصد (۱۲۳ نفر) جنسیت زن هستند. و ۵۶ درصد (۲۱۴ نفر) متأهل و ۴۴ درصد (۱۶۶ نفر) مجرد هستند. در بین گروه‌های سنی مورد پرسش گروه ۵۶-۴۴ ساله با ۵۴ درصد بیشترین سهم و گروه سنی ۳۰-۱۸ با ۳ درصد دارای کمترین سهم را داشته‌اند. در بین افراد مورد پرسش از نظر وضعیت سواد ۳۸ درصد در سطح متوسطه بالاترین رقم و مقطع ابتدایی با ۲ درصد کمترین رقم را دارند. بر حسب مدت اقامت در ناحیه مورد مطالعه ۴۵ درصد از افراد مورد پرسش اقامت ۶ سال و بیشتر را دارند و ۳ درصد اقامت کمتر از ۲ سال را دارند.

جدول ۱- وضعیت پاسخ دهندگان

وضعیت جنست	تعداد (نفر)	درصد
مرد	۲۵۷	۶۷
زن	۱۲۳	۳۲
<u>وضعیت تاهل</u>		
متاهل	۲۱۴	۵۶
مجرد	۱۶۶	۴۴
<u>وضعیت سن</u>		
۱۸-۳۰ سال	۱۳	۳
۳۱-۴۳ سال	۱۴۶	۳۸
۴۴-۵۶ سال	۲۰۲	۵۴
۵۷ سال به بالا	۱۹	۵
<u>وضعیت سواد</u>		
ابتدایی	۶	۲
راهنمایی	۶۶	۱۷
متوسطه	۱۴۳	۳۸
دیپلم	۱۲۴	۳۳
فوق دیپلم	۵	۱
لیسانس	۲۰	۵
فوق لیسانس و بالاتر	۱۶	۴
<u>وضعیت مدت اقامت</u>		
کمتر از ۲ سال	۱۲	۳
بین ۲ تا کمتر از ۴ سال	۵۱	۱۳
بین ۴ تا کمتر از ۶ سال	۱۴۸	۳۹
۶ سال و بیشتر	۱۶۹	۴۵
کل	۳۸۰	۱۰۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

یافته‌های استنباطی - سنجش میزان رضایت شهروندان از وضعیت مبلمان شهری

با استفاده از آزمون تی تک نمونه ای میزان رضایت جامعه آماری از وضعیت مبلمان شهری مورد بررسی قرار گرفته است. ارزیابی نتایج تحلیل مبلمان شهری نشان می‌دهد که میانگین رضایت شهروندان ناحیه ۴ منطقه ۱ کلان‌شهر اهواز از وضعیت مبلمان شهری منطقه ۳/۴۶ بوده است. در نتیجه میانگین رضایت جامعه آماری از وضعیت مبلمان شهری در حد متوسط قرار دارد. مقدار آزمون t نیز ۵/۵۳۸ و درجه آزادی ۳۷۱ است (جدول ۲). با توجه به اینکه مقدار سطح معنی داری ۰/۰۰۰ است و فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر «به نظر می‌رسد وضعیت مبلمان شهری محدوده ناحیه ۴ منطقه ۱ شهر اهواز بر حسب شاخص‌های مختلف از نظر شهروندان در سطح پایین‌تر از متوسط ارزیابی می‌شود» رد می‌شود. می‌توان گفت که از نظر جامعه آماری، وضعیت مبلمان شهری بالاتر از حد متوسط (۳/۴۶) است. نکته دیگر اینکه، در بررسی و تحلیل شاخص‌ها بطور جداگانه، در تمامی شاخص‌ها، سطح معنی داری کمتر از $P < 0/05$ است. با توجه به رد فرضیه از طریق آماره سطح معنی داری، مقایسه و تحلیل شاخص‌ها از طریق آماره T قابل تعمیم و مورد تایید است. این مرحله برای تحلیل میزان و نحوه تاثیرپذیری متغیرهای وابسته از متغیر مستقل است. طبق نتایج جدول (۲)، با مقایسه شاخص‌ها از نظر مقدار آماره t در بخش مبلمان شهری، یک نکته بسیار حائز اهمیت است، و نشان می‌دهد که علیرغم تایید شاخص‌ها، وضعیت مبلمان‌های شهری در ناحیه ۴ منطقه ۱ اهواز چندان مطلوب نیست، مقدار آماره t در این شاخص‌ها کم است. از طرفی سطح معنی داری در برخی از آنها نزدیک به سطح اطمینان ۰/۰۵ است. این نکته نیازمند بازنگری مسئولین در بخش برنامه ریزی و طراحی مبلمان شهری ناحیه ۴ منطقه ۱ اهواز است. با این حال، شاخص‌های «تناسب با فرهنگ محلی» با آماره t ، ۱۳/۹۷۳، «تنوع شکل» با آماره t ، ۸/۴۰۲ به ترتیب بیش از دیگر شاخص‌ها رضایت مردم را جلب کرده‌اند. این شاخص‌ها به ترتیب با میانگین ۳/۶۲، ۳/۶ بیشترین میانگین را نیز در بین شاخص‌های رضایت از مبلمان شهری دارند. همچنین با توجه به اینکه میزان انحراف معیار آنها نیز کم است می‌توان گفت که جامعه آماری، امتیاز یکسانی به این شاخص‌ها داده است. سپس شاخص‌های «موقعیت قرارگیری» با آماره t ، ۲/۶۰۹، تنوع رنگ، با آماره t ، ۱/۹۲۵، ایمنی و دوام با آماره t ، ۱/۷۲ و زیبایی بصری با آماره t ، ۰/۰۲۱ در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۲- میزان رضایت شهروندان از وضعیت شاخص های مبلمان شهری با آزمون تک نمونه ای t

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	مقدار T	درجه آزادی	Sig	اختلاف میانگین	سطح اعتماد ۹۵٪	
							کمترین	بالاترین
ایمنی و دوام	۳/۴۹	۱/۳۷۹	۱/۷۲	۳۸۱	۰/۰۴۱	-۰/۱۰۸۴	-۰/۴۰۹۶	۰/۱۹۳۸
تنوع شکل	۳/۶	۱/۴۳۵	۸/۴۰۲	۳۷۹	۰/۰۰۰	۰/۴۱۱۷۶	۰/۱۷۱۱	۰/۶۵۲۴
زیبایی بصری	۳/۰۱	۱/۹۵۶	۰/۰۲۱	۳۷۱	۰/۰۴۹	۰/۹۶۵۳	-۰/۹۳۵۲	۰/۱۲۵۳
موقعیت قرار گیری	۳/۵۵	۱/۲۴۶	۱/۶۰۹	۳۷۹	۰/۰۰۵	۰/۰۸۲۳۵	-۰/۱۸۶۴	۰/۳۵۱۱
تنوع رنگ	۵۳/۳	۱/۱۳۳	۱/۹۲۵	۳۷۹	۰/۰۱۹	۰/۰۰۰	-۰/۲۴۴۶	۰/۲۴۴۶
تناسب با فرهنگ محلی	۳/۶۲	۰/۶۳۵	۱۳/۹۷	۳۷۹	۰/۰۰۰	۰/۸۵۸۸۲	۰/۶۱۳۹	۰/۱۰۳۷
کل	۳/۴۶	۰/۸۴۰	۵/۵۳۸	۳۷۹	۰/۰۰۵	۰/۱۴۰	-۰/۰۴	۰/۳۲

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

در ادامه به منظور تعیین رابطه میان متغیرها از ضریب همبستگی استفاده شده است. همان‌طور که در جدول (۳) مشاهده می‌شود مقدار کوواریانس متغیرهای تحقیق معنی‌دار هستند زیرا مقدار T-Value بیشتر از ۱/۹۶ است. به طور کلی برای هر متغیر تحقیق ۴ عامل در نظر گرفته شده است و با استفاده از تحلیل عاملی تاییدی برای هر متغیر این ۴ عامل تایید شده‌اند. زیرا سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ و مقدار ضریب معنی‌داری بیشتر از ۱/۹۶ است پس می‌توان این عامل‌ها یا سوال‌های پرسشنامه را برای بررسی متغیرها و تایید یا رد فرضیه مورد نظر به کار برد. بنابراین می‌توانیم روابط و ضریب همبستگی را در مورد متغیرهای تحقیق بررسی کرد چرا که اگر مقدار کوواریانس معنی‌دار باشد، ضریب همبستگی نیز معنی‌دار است. همان‌طور که در ضریب همبستگی مشاهده می‌شود، بین تمام متغیرهای تحقیق رابطه معنی‌دار و مثبت وجود دارد چراکه ضریب همبستگی مثبت و معنی‌دار است. ضریب مثبت و معنی‌دار بدین معنی است که با افزایش بهبود یا کیفیت یا مطلوبیت در یک متغیر، بهبود یا کیفیت متغیر دیگر نیز بسته به ضریب همبستگی افزایش می‌یابد. به طور مثال با افزایش و بهبود زیبایی و تناسب، ساختار موزون نیز بهبود می‌یابد.

جدول ۳- کوواریانس و همبستگی متغیرهای اصلی تحقیق

متغیرها	مقدار کوواریانس	خطای استاندارد	مقدار T-Value	سطح معنی داری	ضریب همبستگی
ساختار ناموزون <--> کیفیت محیط	۰/۴۱۲	۰/۰۶۵	۶/۳۲۱	۰/۰۰۰	۰/۹۰۰
جانمایی صحیح <--> کیفیت محیط	۰/۲۹۵	۰/۰۵۵	۵/۳۴۲	۰/۰۰۰	۰/۶۹۰
جانمایی صحیح <--> زیبایی و تناسب مطلوب	۰/۱۹۶	۰/۰۴۴	۴/۴۸۳	۰/۰۰۰	۰/۸۲۲
ساختار ناموزون <--> جانمایی صحیح	۰/۴۳۰	۰/۰۷۰	۶/۱۳۵	۰/۰۰۰	۰/۷۴۷
ساختار ناموزون <--> زیبایی و تناسب مطلوب	۰/۲۲۷	۰/۰۴۶	۴/۹۰۰	۰/۰۰۰	۰/۸۹۰
زیبایی و تناسب مطلوب <--> کیفیت محیط	۰/۱۵۵	۰/۰۳۵	۴/۴۶۲	۰/۰۰۰	۰/۸۱۶

ماخذ: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

جدول ۴- شاخص های برازش تحلیل عاملی تاییدی

شاخص برازش	مقدار مطلوب	نتیجه
	≥ 0.3	۱/۷۶
RMSEA	≥ 0.08	۱/۰۴۵
RMR	≥ 0.08	۰/۶۸
GFI	≤ 0.90	۰/۹۵
AGFI	≤ 0.90	۰/۹۳
CFI	≤ 0.90	۰/۹۲
IFI	≤ 0.90	۰/۹۲

منبع: یافته های تحقیق، ۱۴۰۰

در جدول ۴، مقدار (GFI) برای این مدل با مقدار ۱ است. ریشه دوم میانگین مجذور یعنی تفاوت بین عناصر ماتریس مشاهده شده در گروه نمونه و عناصر ماتریس های برآورد یا پیش بینی شده با فرض درست بودن مدل مورد نظر است. هرچه RMR برای مدل مورد آزمون نزدیک تر به صفر باشد، مدل مذکور برازش بهتری دارد، مقدار ناچیز RMR در این پژوهش (۰/۰۰۰)، نشان از تبیین مناسب کوواریانس ها دارد. برای بررسی اینکه یک مدل به خصوص در مقایسه با سایر مدل های ممکن، از لحاظ تبیین مجموعه ای از داده های مشاهده شده تا چه حد خوب عمل می کند از مقادیر شاخص برازندگی فزاینده (IFI) و شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) استفاده شده است. مقادیر بالای ۰/۹ (همگی بالای ۰/۹۹) این شاخص ها حاکی از برازش بسیار عالی مدل طراحی شده در مقایسه با سایر مدل های ممکن است. در

نهایت برای بررسی اینکه مدل مورد نظر چگونه برازندگی و صرفه‌جویی را با هم ترکیب می‌کند از شاخص بسیار توانمند ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب RMSEA استفاده شده است. شاخص RMSEA، ریشه میانگین مجذورات تقریب است. این شاخص برای مدل‌های خوب $0/05$ و کمتر است. مدلی که در آن این شاخص $0/10$ یا بیشتر باشد برازش بسیار ضعیفی دارد؛ که البته در این مدل مقدار این شاخص معادل با $0/000$ است. آزمون کروسکال-والیس برای مقایسه نظرات گروه‌های مختلف در مورد یک موضوع به کار می‌رود تا میزان نزدیکی یا اختلاف نظر گروه‌ها در مورد موضوع آشکار گردد. فرض آزمون نیز بر عدم وجود اختلاف نظر بین گروه‌ها تاکید دارد. در این بخش جامعه آماری را از نظر جنسیت، سن، درآمد، شغل، میزان سواد و وضعیت مالکیت مسکن و محل سکونت هر نمونه دسته‌بندی کرده‌ایم. تا از طریق آزمون کروسکال بررسی و تحلیل گردد که آیا نظر جامعه آماری در مورد وضعیت شاخص‌های مبلمان شهری، از یک الگوی یکسان تبعیت می‌کند یا اینکه هر کدام از گروه‌های آماری براساس ویژگی‌های اجتماعی-اقتصادی نظرات متفاوتی در این زمینه دارند. در بررسی سنی جامعه آماری، مشخص گردید که اکثریت جامعه آماری ($90/6\%$)، بین گروه سنی $60-21$ سال است. این گروه بیش از دیگران درگیر فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی شهر است. از اینرو، نظرات آن‌ها می‌تواند بیش از دیگران بازگو کننده شرایط و تحولات اجتماعی-اقتصادی منطقه باشد. تحلیل نظرات جامعه آماری براساس شرایط سنی نشان می‌دهد که در شاخص‌های ایمنی و دوام رنگ ($X^2=3/284$)، تنوع شکل با ($X^2=5/396$)، زیبایی بصری ($X^2=4/529$)، موقعیت قرارگیری ($X^2=2/063$)، تنوع رنگ ($X^2=1/236$)، تناسب با فرهنگ محلی ($X^2=1/963$) و مجموع شاخص‌ها ($X^2=3/792$)، بین گروه‌های مختلف سنی در زمینه رضایت از وضعیت مبلمان شهری منطقه ۱ اهواز، اختلاف نظر وجود دارد (جدول ۵). علاوه بر این، میانگین امتیازات نشان می‌دهد که شاخص «تناسب با فرهنگ محلی» با میانگین $3/62$ ، بیشترین امتیاز را به خود اختصاص داده است. و از نظر گروه‌های مختلف سنی، بیشتر از سایر شاخص‌ها رضایت مردم را جلب کرده است. و شاخص «زیبایی بصری» با میانگین $3/01$ کمترین امتیاز را به خود اختصاص داده است. همچنین، در میان گروه‌های سنی، گروه سنی $60-36$ سال، بیشترین امتیاز را به شاخص‌ها داده‌اند. از اینرو، می‌توان گفت که این گروه بیش از دیگران نسبت به بهبود وضعیت مبلمان شهری اعتقاد دارند. در نقطه مقابل، گروه سنی بالای 60 سال کمترین امتیاز را به شاخص‌ها داده‌اند، در نتیجه شرایط بدی تری را متصور شده‌اند (جدول ۵).

جدول ۵- اختلاف نظر گروههای سنی با آزمون کروسکال-والیس

شاخص	میانگین براساس طبقه سنی جامعه آماری						
	کل	زیر ۲۰	۲۱-۳۵	۳۶-۶۰	بالای ۶۱	خی دو	درجه
ایمنی و دوام	۳/۴۹	۳/۵۰	۳/۶۱	۴/۰۵	۳/۷۸	۲/۲۸۴	۳
تنوع شکل	۳/۶	۳/۲۸	۳/۲۸	۳/۹۴	۳/۹۶	۵/۳۹۶	۳
زیبایی بصری	۳/۰۱	۳/۵۰	۳/۲۸	۳/۶۱	۲/۸۵	۴/۵۲۹	۳
موقعیت قرارگیری	۳/۵۵	۳/۷۲	۳/۵۰	۳/۷۲	۳/۰۷	۲/۰۶۳	۳
تنوع رنگ	۳/۵۳	۳/۵۷	۳/۳۹	۳/۵۰	۴/۰۵	۱/۲۳۶	۳
تناسب با فرهنگ محلی	۳/۶۲	۳/۳۹	۳/۶۱	۳/۵۶	۳/۸۳	۱/۹۶۳	۳
کل	۳/۴۶	۳/۵۰	۳/۳۹	۳/۷۲	۳/۱۸	۳/۷۹۲	۳

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

با توجه به اینکه، پژوهش حاضر بیشتر بر شاخص‌ها و راهبردهای برنامه‌ریزی و طراحی شهری و براساس وضع فعالیت جامعه آماری تاکید دارد، مطالعه جامعه آماری براساس موقعیت و تخصص شغلی در این پژوهش اهمیت بسزایی داشته و تجزیه و تحلیل این گروه از شاخص‌های تحقیق و در زمینه توسعه مبلمان شهری، می‌تواند راه‌گشای مشکلات عمده ای در بخش برنامه‌ریزی و مدیریت شهری ناحیه ۴ منطقه ۱ اهواز باشد. از این نظر، برای توزیع پرسشنامه، از هر گروه شغلی در شهر اهواز مصاحبه به عمل آمده است. بدین ترتیب، طبیعی است که هر کدام از این‌ها نظرات متفاوتی نسبت به موضوع تحقیق داشته باشند. نتایج تحلیل آزمون کروسکال-والیس نیز نشان می‌دهد که اختلاف بین گروه‌ها در شاخص «زیبایی بصری» کم است. در این شاخص، میزان سطح معنی‌داری «زیبایی بصری» با 0.023 کمتر از مقدار سطح اطمینان $P < 0.05$ است (جدول ۶). از اینرو، باید گفت که در شاخص «زیبایی بصری» بین گروه‌های مختلف شغلی، اختلاف نظر وجود ندارد. در سایر شاخص‌های مبلمان شهری، مقدار سطح معنی‌داری بیشتر از سطح اطمینان $P > 0.05$ است (همانطور که گفته شد، در آزمون کروسکال والیس اگر میانگین‌ها برابر نباشد فرضیه صفر رد می‌شود یعنی وجود اختلاف بین گروه‌ها. پس اگر اختلاف نظر باشد فرضیه رد می‌شود و اگر اختلاف نظر نباشد فرضیه تایید می‌گردد). بنابراین، در شاخص‌های ایمنی و دوام ($X^2 = 1/928$)، تنوع شکل با ($X^2 = 3/913$)، موقعیت قرارگیری ($X^2 = 0/611$)، تنوع رنگ ($X^2 = 0/362$)، تناسب با فرهنگ محلی ($X^2 = 1/065$) و مجموع شاخص‌ها ($X^2 = 1/625$)، بین گروه‌های مختلف شغلی در زمینه رضایت از وضعیت مبلمان شهری ناحیه ۴ منطقه ۱ اهواز، اختلاف نظر وجود دارد. و در اغلب شاخص‌ها، سطح معنی‌داری بیشتر از $P > 0.05$ است (جدول ۶). از اینرو، میان گروه‌های مختلف با موقعیت شغلی متفاوت در مورد وضعیت مبلمان شهری و میزان رضایت از آن، اختلاف نظر وجود دارد. علاوه بر این، میانگین امتیازات نشان می‌دهد که «ایمنی و دوام» با میانگین $3/6$ ، بیشترین امتیاز را به خود اختصاص داده است. و از نظر گروه‌های مختلف شغلی، بیشتر از سایر شاخص‌ها رضایت جامعه آماری را جلب کرده است. و «شاخص «موقعیت

قرارگیری» با میانگین ۳/۱۸ کمترین امتیاز را به خود اختصاص داده است. همچنین، در میان گروه -های شغلی، گروه «دارای درآمد بدون کار» با میانگین ۴/۰۱ بیشترین امتیاز را به شاخص‌ها داده اند. از اینرو، می‌توان گفت که این گروه بیش از دیگران از وضعیت مبلمان شهری منطقه ۱ اهواز رضایت دارند. در نقطه مقابل، گروه دانش آموز با میانگین ۳/۰۹ کمترین امتیاز را به شاخص‌ها داده‌اند، در نتیجه جزء ناراضی‌ترین‌ها گروه بودند (جدول ۶).

جدول ۷- اختلاف نظر گروه‌های شغلی با آزمون کروسکال-والیس

سطح معنی داری	درجه آزادی	نمونه دو	میانگین براساس وضعیت شغلی									شاخص
			درآمد بدون کار	سرباز	دانشجو	دانش آموز	خانه دار	بیکار	تفریحی	کل		
۰/۵۸۷	۶	۱/۹۲۸	۴/۳	۳/۴۵	۳/۶	۳/۲	۳/۳	۳/۳	۳/۹۷	۳/۶	ایمنی و دوام	
۰/۱۲۶	۶	۳/۹۱۳	۴/۱	۳/۶۳	۳/۴	۳/۲	۳	۳/۲۶	۳/۷۷	۳/۴۲	تنوع شکل	
۰/۰۲۳	۶	۱/۴۹۶	۴/۲	۳/۴۵	۳	۳	۳	۳/۱۹	۳/۶۴	۳/۳	زیبایی بصری	
۰/۱۸۹۴	۶	۰/۶۱۱	۳/۶	۳/۵	۳	۲/۹	۳/۲	۳/۰۹	۳/۵۱	۳/۱۸	موقعیت قرارگیری	
۰/۱۰۲	۶	۰/۳۶۲	۳/۷۲	۳/۴۵	۳/۰۷	۲/۹۹	۲/۲۷	۳/۲۷	۳/۵۷	۳/۲۴	تنوع رنگ	
۰/۲۵۳	۶	۱/۰۶۵	۳/۶۹	۳/۶۵	۳/۱۲	۳/۰۶	۳/۴۶	۳/۳۴	۳/۷۲	۳/۳۷	تناسب با فرهنگ محلی	
۰/۰۵۴	۶	۱/۶۲۵	۴/۰۱	۳/۵۱	۳/۱۴	۳/۰۹	۳/۲۳	۳/۲۷	۳/۶۸	۳/۳۴	کل	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

همچنین به منظور مقایسه‌ی میزان اهمیت هر یک از شاخص‌ها، از آزمون فریدمن استفاده شده است. این آزمون بیان می‌دارد که در مجموع همه‌ی ابعاد در وضعیت مبلمان شهری درجه یکسان یا ناهمگون هستند. در این پژوهش مقدار آماره‌ی آزمون فریدمن ۱/۰۶، با سطح معناداری بزرگتر از حد لازم (۰/۰۵) می‌باشد (جدول ۷). بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که اهمیت تمام ابعاد در وضعیت مبلمان شهری مورد آزمون، تفاوت معناداری نداشته و تقریباً همگون بوده اند. در واقع تفاوت مشاهده شده در عملکرد هریک از ابعاد آنقدر زیاد نبوده که بتوان در نهایت آنها را متفاوت فرض کرد.

جدول ۷- نتایج آزمون فریدمن

Chi-square	۱/۰۶
Df	۳
Asymp.sig	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۰

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

اهمیت به مبلمان شهری از عواملی است که در ایجاد هویت، زیبایی و خوانایی (شناسه) شهر بسیار اهمیت دارد. بر اساس اصول شهرسازی مبلمان شهری نه تنها متناسب با ویژگی‌های طبیعی بلکه باید با در نظر گرفتن رفتارهای اجتماعی و فرهنگی شهر مورد نظر طراحی و نصب شوند. اگر این عناصر بتوانند لبخند را به لب مردم بیاورند و برای آنها پیام آور احساس آرامش و امنیت باشند، می‌توان گفت عملکردی موفق داشته‌اند. هدف از این پژوهش ارزیابی میزان رضایت مندی شهروندان با تاکید بر مبلمان شهری در ناحیه ۴ منطقه یک کلان‌شهر اهواز است. که سعی شده میزان رضایت از وضع موجود از دیدگاه شهروندان شناسایی و اولویت بندی گردد. براساس آزمون تک نمونه ای t ، میانگین رضایت شهروندان منطقه ۱ اهواز از وضعیت مبلمان شهری منطقه برابر $3/46$ بوده است. که در نتیجه میانگین رضایت جامعه آماری از وضعیت مبلمان شهری در حد متوسط قرار دارد. مقدار آزمون t نیز $5/538$ و درجه آزادی 371 است. در این پژوهش یک فرضیه مطرح شده است که به نظر می‌رسد میزان رضایت مندی شهروندان از مبلمان شهری در منطقه مورد مطالعه نامناسب/ ضعیف است. براساس نتایج تحلیل فرضیه بر حسب شاخص‌های مختلف انتخابی پژوهش که از نظر شهروندان ارزیابی شده است شاخص‌های مبلمان شهری منطقه به حد متوسط یا مناسب نزدیک تر است. از اینرو، فرضیه تحقیق رد می‌گردد. براساس نتایج آزمون کروسکالی والیس تحقیق، میزان سطح معنی داری شاخص مبلمان شهری برابر $0/285$ و بیشتر از مقدار سطح اطمینان $P < 0,05$ است. از اینرو، باید گفت که در شاخص مبلمان شهری بین گروه‌های آماری در ناحیه ۴ منطقه ۱ کلان‌شهر اهواز، اختلاف نظر وجود دارد. در این ناحیه ساکنین منطقه رضایت یکسانی از وضعیت مبلمان شهری ندارند. و در میان گروه‌های محدوده مورد مطالعه، با میانگین $3/68$ بیشترین امتیاز را به شاخص‌ها داده‌اند. لذا به نظر می‌رسد وضعیت مبلمان شهری در بخش‌های مختلف ناحیه ۴ منطقه ۱ کلان‌شهر اهواز از تفاوت معناداری بر حسب نظر شهروندان برخوردار است. براساس آزمون کروسکال والیس، میزان سطح معنی داری شاخص مبلمان شهری در ویژگی سن برابر $0/285$ ، ویژگی جنسیت برابر $0/069$ ، ویژگی تحصیلات برابر $0/198$ و ویژگی وضع فعالیت برابر $0/054$ است. در نتیجه در تمامی این شاخص‌ها مقدار سطح معناداری بیشتر از مقدار سطح اطمینان $P < 0,05$ است. در نتیجه بین ویژگی‌هایی چون سن، جنس، تحصیلات و وضع فعالیت شهروندان و ارزیابی آنها از وضعیت مبلمان شهری محدوده ناحیه ۴ منطقه ۱ شهر اهواز رابطه‌ی معناداری وجود دارد. در میان گروه‌های سنی، گروه سنی $60-36$ سال، بیشترین امتیاز را به شاخص‌های پژوهش داده‌اند. که می‌توان گفت که این گروه بیش از دیگران نسبت به بهبود وضعیت مبلمان شهری اعتقاد دارند. در نقطه مقابل، گروه سنی بالای 60 سال کمترین امتیاز را به شاخص‌ها داده‌اند، در نتیجه رضایت نداشتند. از نظر گروه‌های مختلف شغلی، بیشتر از سایر شاخص‌ها رضایت جامعه آماری را جلب کرده است. و شاخص «موقعیت قرارگیری» با میانگین $3/18$ کمترین امتیاز را به خود اختصاص داده است. همچنین، در میان گروه‌های شغلی، گروه «دارای درآمد بدون کار» با میانگین $4/01$ بیشترین امتیاز را به شاخص‌ها داده‌اند. از اینرو، می‌توان گفت که این گروه بیش از دیگران از وضعیت مبلمان شهری ناحیه ۴ منطقه ۱ کلان‌شهر اهواز رضایت دارند. در نقطه مقابل، گروه دانش‌آموزان با میانگین $3/09$ کمترین امتیاز را به شاخص‌ها داده‌اند، در نتیجه

رضایت نداشته‌اند. بنابراین، شناخت شاخص‌ها، آشنایی با عملکردها و نقش و امکان مطرح کردن و بروز رسانی آن‌ها نشان دهنده اهمیت نقش مبلمان شهری بر بهبود کیفیت محیط شهری از دیدگاه شهروندان است. از سوی دیگر، بهبود نقش مبلمان شهری؛ پیامدهای مفید و چشم‌گیری در بهبود عملکرد عناصر شهری، ارتقاء کیفیت محیط شهری، افزایش سطح رضایت شهروندان، توسعه و گسترش ابعاد مبلمان و سایر شاخص‌های رایج در کیفیت محیط خواهد داشت. در دنیای کنونی امروزی اهمیت مبلمان شهری به حدی است که حتی از معماران شاخص فعال در زمینه طراحی صنعتی جهت طراحی و اجرای مبلمان و تجهیزات شهری دعوت می‌شود. با توجه با تحلیل یافته‌ها و آزمون فرضیات و نتایج حاصل از انجام این پژوهش به منظور بهبود وضعیت مبلمان شهری و بطور کلی توسعه و بهسازی و ساماندهی شهری، پیشنهادهایی در جهت توسعه و ساماندهی مبلمان شهری ناحیه ۴ از منطقه ۱ اهواز تهیه شده است.

۱. آگاهی تولیدکنندگان از ضوابط و معیارهای انتخاب مبلمان شهری و جلوگیری از نشر اجناس کپی شده داخلی و خارجی، زیرا هر شهر اقلیم، فرهنگ و هویتی ویژه دارد، ارزش قائل شدن برای ابتکار، نوآوری و ارتقای کیفیت مبلمان شهری.

۲. ایجاد بستر برای مشارکت و هم‌اندیشی مردم در انتخاب، جانمایی، نصب و نگهداری مبلمان و بهره‌گیری از توان و ظرفیت شورای شهری‌ها، راه‌کارهای مهمی هستند که می‌توانند زمینه ساز مشارکت موثر شهروندان در این حوزه باشند.

۳. بازنگری نحوه مکان‌یابی و پخشایش انواع مبلمان و توزیع آن‌ها در سطح محدوده به شکل متعادل و متناسب با ویژگی‌ها و ظرفیت‌های محیطی.

۴. انجام تحقیقات و مطالعات محیطی و اجتماعی بیشتر در خصوص چگونگی بهبود کیفی فضاهای مذکور و بررسی موارد مشابه و الگو برداری از آن‌ها.

۵. ایجاد زیرساخت‌ها و تمهیدات لازم جهت قابل استفاده کردن و مبله کردن محیط‌های بکر.

۶. تعمیر و مرمت سطوح کف پوش‌ها؛ پل‌ها؛ جداول؛ و حذف کلیه موانع غیر ضروری که به صورت برآمدگی یا تو رفتگی اختلاف سطح شدید و غیر منتظره به وجود آورده‌اند.

۷. پیش‌بینی و احداث مسیر خاص با مصالح متفاوت جهت استفاده معلولین در قسمتی از پیاده‌روها.

۸. افزایش تعداد انواع مبلمان و تجهیزات موجود با اولویت دادن به آنهایی که کمبود آنها بیشتر احساس می‌شود. و همچنین کاهش و یا جابجایی تعدادی از مبلمان‌های اضافی (مانند صندوق صدقات) در سطح محله.

۹. نظارت بیشتر در خصوص چگونگی بهبود سطح کیفی انواع مبلمان از نظر جنس، رنگ، اندازه و ابعاد و...؛ با توجه به حجم استفاده و شرایط اقلیمی محیط برای تمام فصول.

۱۰. طراحی و ساخت تابلوی ساختمان‌های اداری و تجاری به گونه‌ای در نظر گرفته شود که در نمای ساختمان علائم و تابلوها بصورت عنصری از معماری در نما و جدارها باشد و قبلاً به تایید شهرداری برسد.

منابع و مآخذ

- ۱) امین‌زاده، بهناز (۱۳۸۹). ارزیابی زیبایی و هویت مکان، فصل‌نامه هویت شهر، ۴(۷)، ۳-۱۴.
- ۲) آتشین‌بار، محمد (۱۳۸۸). تداوم هویت در منظر شهری. فصل‌نامه باغ نظر، ۶(۱۲)، ۵۶-۴۵.
- ۳) آزادخانی، پاکزاد، و طهماسبی‌کیا، زهرا (۱۳۹۵). بررسی نقش و عملکرد مبلمان شهری در ارتقاء کیفیت محیط شهری و رضایتمندی شهروندان در منطقه ۴ شهرداری کرمانشاه. فصل‌نامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۷(۲۷)، ۹۳-۱۱۰.
- ۴) پاکزاد، جهان‌شاه، ترابی، مرضیه، و ترکزاد، نغمه (۱۳۸۵). مبانی نظری و فرایند طراحی شهری. انتشارات شهیدی، چاپ اول، ۲۳۴ صفحه.
- ۵) تاجفر، ناصر، نگهدارپنیرایی، لیلا، واحمدی، هادی (۱۳۹۹). بررسی عملکرد مبلمان شهری در فضاهای شهری. هفتمین کنفرانس پژوهش‌های کاربردی در مهندسی عمران، معماری و مدیریت شهری و ششمین نمایشگاه تخصصی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان تهران، ۱۶ صفحه.
- ۶) توسلی، محمود (۱۳۸۲). اصول و روش‌های طراحی شهری و فضاهای مسکونی در ایران. جلد اول. انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، چاپ چهارم، ۹۸ صفحه.
- ۷) حسنی‌میانرودی، نسیم، و فلاحی، حمید (۱۳۹۷). ارزیابی مصالح مبلمان شهری از جنبه ساخت و تاثیرات بصری، نمونه موردی (میدان نبوت تهران). کنفرانس عمران، معماری و شهرسازی کشورهای جهان اسلام، ۱۴ صفحه.
- ۸) حمیدی‌پور، زینب، رستگاران، افسانه، سواری، منصور، سیاحی، عاشور، و مرادی، پوریا (۱۳۹۶). گزیده اطلاعات مناطق، نواحی و محلات شهر اهواز، معاونت برنامه‌ریزی و توسعه سرمایه‌انسانی شهرداری کلان‌شهر اهواز، ۷۸ صفحه.
- ۹) حمیدی، سعید، و فایض‌پور، کریم (۱۳۹۳). تاثیر زیبایی بصری مبلمان شهری در رفتار استفاده‌کنندگان. همایش ملی معماری، عمران و توسعه نوین شهری، تبریز، ۱۵ صفحه.
- ۱۰) خدابخشی، مروارید (۱۳۸۷). هویت بخشی به بافت‌های مسکونی. تهران، انتشارات روزنه، چاپ اول، ۲۰۲ صفحه.
- ۱۱) رونی امیرعلی، دراج، پریسا، و رونی، زهرا (۱۳۹۲). تاثیر المانهای شهری بر زیباسازی و ارتقای کیفیت بصری فضاهای عمومی شهری، اولین همایش ملی جغرافیا، شهرسازی و توسعه پایدار. تهران، ۱۰ صفحه.
- ۱۲) زنجانی، حبیب اله (۱۳۸۵). جمعیت و شهرنشینی در ایران، انتشارات مرکز مطالعات شهرسازی و معماری ایران، چاپ دوم، ۳۰۱ صفحه.
- ۱۳) سلامتیان، ایلا (۱۴۰۱). بررسی تحلیلی تاثیر گرافیک محیطی بر ارتقاء بصری فضای شهری (مطالعه موردی المان های نوروز ۱۳۹۲ ه.ش، شهر مشهد). فصل‌نامه مطالعات هنر و فرهنگ، ۷(۴)، ۱۵-۳۲.
- ۱۴) سنایی، مجید، و ربیع‌پور، سپیده (۱۳۹۲). بررسی تاثیر مبلمان شهری بر کارکرد زیباشناختی شهری (مطالعه موردی: شهر کلاردشت). اولین همایش ملی جغرافیا، شهرسازی و توسعه پایدار، تهران، ۲۲ صفحه.

- ۱۵) شاهی محمدی، شیما، احمدی، فرشته، و موسوی، یعقوب (۱۴۰۰). ارزیابی منظر خیابان شهری با تاکید بر مبلمان شهری در خیابان چهار باغ اصفهان. فصل‌نامه چشم‌انداز شهرهای آینده، ۲(۲)، ۵۱-۷۶.
- ۱۶) شیخ‌الاسلامی، علیرضا، و طاهریان، سمیه (۱۳۹۶). تاثیر زیبایی بصری مبلمان شهری در رفتار شهروندان مطالعه موردی شهر تهران. دوازدهمین سمپوزیم پیشرفت‌های علوم و تکنولوژی کمیسیون پنجم: سرزمین پایدار، معماری و شهرسازی. دانشگاه آزاد اسلامی بروجرد، ۱۰ صفحه.
- ۱۷) طیبیان، منوچهر، و موسوی، میرجلال (۱۳۹۵). بررسی نقش زیباسازی و ارتقاء کیفیت محیط بر سرزندگی شهری در باغ شهر تاریخی مراغه. فصل‌نامه آرمان شهر، شماره ۱۷، ۲۴۹-۲۶۲.
- ۱۸) فیروزی، محمدعلی، زبیدی، علی (۱۴۰۲). ارزیابی وضعیت ازدحام و خدمات رسانی پارکینگ‌های وسایل نقلیه سبک در ناحیه مرکزی منطقه یک شهرداری اهواز. فصل‌نامه اندیشه‌های نو در علوم جغرافیایی، ۱(۲)، ۷۳-۹۴.
- ۱۹) محمدی، مرتضی (۱۳۹۲). ساماندهی سیما و منظر خیابان‌های شهری (مطالعه موردی: خیابان شهید مدرس، کرمانشاه) . فصل‌نامه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، ۵(۳)، ۱۰۴-۸۲.
- ۲۰) مدنی‌پور، علی (۱۳۷۹). طراحی فضای شهری: نگرشی بر فرآیند اجتماعی مکانی. ترجمه فرهاد مرتضایی، انتشارات پردازش و برنامه ریزی شهری، چاپ سوم، ۳۳۰ صفحه.
- ۲۱) مرتضایی، سیدرضا (۱۳۹۱). طراحی مبلمان برای خیابان. ماهنامه شهرداری‌ها، ۱۳(۱۱۰)، ۸۱-۹۷.
- ۲۲) مرتضوی، صبوحا (۱۳۹۰). بازشناسی پیاده راه به عنوان بستری برای گذراندن اوقات فراغت در شهر. ماهنامه شهر و منظر، شماره ۱۲، ۱-۱۷.
- ۲۳) نقدی، سید امیر، ۱۳۹۰، منظر شهری، گزارش مطالعاتی، سازمان زیباسازی شهر تهران. ۳۲-۹۰.
- 24) Bulduk, B. (2012). An analysis of the use of urban furniture in city advertising in terms of aesthetic/visual appreciation training: city design, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, p 3279 – 3283.
- 25) Grabiec, A.B., Łacka, A., Wiza, W. (2022). Material, Functional, and Aesthetic Solutions for Urban Furniture in Public Spaces, *Sustainability Journal*, 14(23), p 16211.
- 26) Dhaou, O.B., Vasváry-Nádor, N., Gall, A. (2022). Designing street furniture: A protocol to enhance the quality of life in urban spaces, *Journal Pollack Periodica*, 17(2), p 175-179.